

ROCOV UTRECHT

regionaal overleg consumentenorganisaties
openbaar vervoer

U-OV / Qbuzz
t.a.v. D. Vlucht
Piet Mondriaanplein 31
3812 GZ Amersfoort

Betreft: schouw Heuliez bus 9m.

Utrecht, 5 september 2019

CC. D. Eerdmans, provincie Utrecht

Geachte Heer Vlucht,

Het ROCOV Utrecht waardeert het om in een vroegtijdig stadium betrokken te worden bij de aanschaf van materieel. U heeft ons uitgenodigd voor een schouw van een 9 meter Heuliez bus.

De schouw heeft plaatsgevonden op 8 augustus door een delegatie van het ROCOV Utrecht. Bijgaand treft u onze bevindingen aan, waarbij onze prioriteiten staan aangegeven.

Vragen

Als u vragen heeft over ons advies, kunt u contact opnemen met het secretariaat.

Wij verwachten uw schriftelijke reactie uiterlijk vier weken na dagtekening van deze brief.

Met vriendelijke groet,

drs. J. van Leijenhorst
Voorzitter ROCOV Utrecht

Vragen en adviezen naar aanleiding van busschouw door ROCOV Utrecht

Schouw 8 augustus 2019 op garageterrein Europalaan
Bus Merk Heuliez 9 meter bus – dieselversie als geleverd aan TEC
Aanwezig van ROCOV Hans Ende, Evert Bouws en Job Haug

Direct belang voor reizigers
 Indirect (OV-)belang
 Vragen

Voor
Qbuzz
 Voor
Pro-
vincie

No	Onderwerp	Beschrijving situatie	Opmerking/advies/vraag			
	Algemeen					
1.			Het heeft de voorkeur ROCOV advies te vragen, en uit te brengen, ruim vóór dat er bussen besteld worden. Reeds op basis van een tekening met aangegeven afmetingen van het interieur kunnen wij een voorlopig oordeel geven.			
2.	<ul style="list-style-type: none"> Al vanaf begin concessie pleiten wij voor een kwaliteitsslag voor lijn 2, onder meer door de route in twee richtingen te berijden en het station Vaartsche Rijn in de route op te nemen. In 2018 is de vervoerder in gesprek gegaan over lijn 2 met belanghebbende partijen, onder andere ons. Daarbij lag ook ons alternatief op tafel. Dit gesprek is in onze ogen vrij plotseling afgebroken. Wij zien uit naar een kans om de verbetering van lijn 2 weer op te pakken. Ook is sprake geweest van een koppeling van lijn 2 met wat nu lijn 16 is. 		Kom een optie overeen voor nabestelling van meer bussen.		x	
	Omgevingsaspecten					
3.	Zal deze bus door bewoners van het vervoergebied geaccepteerd worden?	Het inzetgebied heeft behoefte aan voertuigen met beperkte afmetingen. Een standaard bus wordt al als te groot beschouwd. Qbuzz is de afgelopen jaren daarin meegegaan en ziet af van standaardbussen, ook als de dienst daardoor uren lang stilligt	Wat zijn de afmetingen (L, B, H, wielbasis, vooroverbouw, achteroverbouw) van de voorgestelde bus? En van de huidige Optare Solo? Zijn die acceptabel?		x	
4.	Gewicht	De ontworpen bestrating (klinkers) in het inzetgebied in combinatie met de aanwezigheid van kwetsbare huizen vraagt om lichte voertuigen. De Optare Solo elektrisch wordt al te zwaar gevonden.	Wat is het gewicht van de voorgestelde bus in rijklare staat? Wat is het gewicht van de huidige Optare Solo in rijklare staat? Welk type vering heeft de voorgestelde bus? En de Optare Solo? Is de Heuliez midi in dit opzicht acceptabel?		x	
5.	Uiterlijk	Het voorgestelde voertuig ziet eruit als een gewone standaard bus. Zal dan in de oude binnenstad ook de indruk wekken van een gewone standaard bus.	Het is zaak bij de aanschaf van een bustype rekening te houden met reacties van bewoners en gebruikers, ook als die op beeldvorming gebaseerd zijn.			

Direct belang voor reizigers
Indirect (OV-)belang
Vragen

				Vragen	Voor Qbuzz	Voor Provincie
No	Onderwerp	Beschrijving situatie	Opmerking/advies/vraag			
6.	Emissie	Juist in de kleinschalige omgeving van de Utrechtse binnenstad is een bus met werkelijk zero emission het meest acceptabel.	Overweeg elektrische klimaatbeheersing voor de bussen van lijn 2, eventueel met inzet van tussentijds opladen.		x	
7.			Wat voor verwarming hebben de andere elektrische bussen die in dienst genomen worden?		x	
8.	Wendbaarheid	De route kent krappe bochten. Door de korte afstand tussen de assen is het materieel bijzonder wendbaar	Wat is de draaicirkel van de voorgestelde bus? Wat is de draaicirkel van de Optare Solo?		x	
Aanbestedingsaspecten						
9.	<ul style="list-style-type: none">• Bij de aanschaf van elektrische bussen is er deelneming van de provincie Utrecht, in de vorm van een toegezegde overname van het leasecontract bij het verliezen van de concessie.• Het alternatief is dat de vervoerder zelfstandig de gehele investering draagt van en verantwoordelijk is voor de aanschaf van elektrische bussen.• Andere vervoerders kunnen bij de aanbesteding van de volgende Utrechtse concessie twee soorten bezwaren hebben en daarover procederen:<ol style="list-style-type: none">1) <i>De zittende vervoerder heeft een concurrentievoordeel omdat hij zeggenschap heeft gehad in de keuze van het wagenpark; een nieuwe toetreders moet zich veel nieuwe kennis eigen maken en zelfs zijn eventuele eigen opgedane ervaring met elektrificatie onbenut laten. Dit kan er toe leiden dat een vervoerder met veel elektrische ervaring afziet van inschrijving in Utrecht of gaat procederen over het PvE of de gang van zaken bij de aanbesteding.</i>2) <i>Na de start van de concessie kan de vervoerder – zeker een nieuwe concessiehouder, bij eventueel onderpresteren de verantwoordelijkheid daarvoor ontlopen door te verwijzen naar falen van het materieel.</i>		Wij willen graag meer informatie over deze aspecten en weerleg eventueel onze stellingen.			x
Informatievoorziening						
10.	Voorkant bus	 <p>Door de spiegeling van de ruit voor de informatie kan de informatie niet of nauwelijks leesbaar zijn.</p>	Voorkom hinderlijke spiegeling en zorg dat het lijnnummer en bestemming goed zichtbaar en leesbaar zijn.			

Direct belang voor reizigers
Indirect (OV-)belang
Vragen

Voor
Qbuzz
Voor
Pro-
vincie

No	Onderwerp	Beschrijving situatie	Opmerking/advies/vraag			
11.	Zijkant bus	Onbekend	Zorg dat het lijnnummer goed zichtbaar en leesbaar is.			
12.	Achterkant bus	Onbekend	Zorg dat het lijnnummer goed zichtbaar en leesbaar is.			
						
	Toegang (algemeen)					
13.	Hoogteverschil busvloer/perron	Onbekend	Zorg dat het hoogteverschil maximaal 50 mm is.			
14.	Breedte gleuf instap	Onbekend	Zorg dat de gleuf maximaal 50 mm breed is.			
15.	Leuning/greep bij instap	De schuine leuning aan de buitenzijde van de deur is staande op het perron is niet of nauwelijks bereikbaar.	Vervang de leuning voor een leuning die staande op het perron wel bereikbaar is voor kleine en lange mensen.			
16.		Een zwarte leuning op een donkere deur is niet of nauwelijks zichtbaar.	Zorg dat de leuning opvallend goed zichtbaar is ten opzichte van de donkere deur.			
						
17.	Toegangsdeur	De donkere zwarte toegangsdeur is goed zichtbaar ten opzichte van de gele bus.	Voldoet			
18.	Rand busvloer	De witte rand bij de instap is niet contrasterend (niet goed zichtbaar) ten opzichte van de gele vloer (een zwarte rand zou beter zijn).	Zorg dat markeringen die passagiers moeten waarschuwen zichtbaar zijn en contrasterend zijn met hun omgeving.			
19.		Onbekend of de randafwerking scherp is.	Zorg dat alle elementen waar passagiers tijdens een val mee in aanraking kunnen komen afgerond zijn.			
						

Direct belang voor reizigers
Indirect (OV-)belang
Vragen

Voor
Qbuzz
Voor
Pro-
vincie

No	Onderwerp	Beschrijving situatie	Opmerking/advies/vraag			
20.	Toegang (rolstoel en rollator)		De bus is voorzien van een automatische uitschuifplank.	Wij adviseren om bussen zo in te richten dat de chauffeur bij het instappen niet van zijn plaats hoeft te komen. Een automatische helling/uitschuifplank heeft onze voorkeur.		
21.		Een combinatie van een helling en drempel kan de rolstoeltoegankelijkheid teniet doen.	Zorg dat bij een combinatie van een helling en een drempel de drempel bij voorkeur niet hoger is dan 5 mm en in elk geval minder is dan 10 mm.			
22.		De hellingshoek voldoet. hellingen kleiner dan 10 % (1:10).	Zorg dat hellingen kleiner dan 10 % (1:10).			
23.		Door de toepassing van een automatische uitschuifplank zijn er in de bus helemaal geen drempels!	Dit is ideaal!			
24.		De breedte van de helling is vrijwel even breed als de deuropening.	Zorg dat hellingen zo breed mogelijk zijn (bij voorkeur de volledige breedte van de toegangsdeur). De toegepaste planken zijn eigenlijk altijd te smal en er ontbreken altijd afrijdbeveiligingen. Soms moeten mensen achteruit rijden op de plank wat gevaarlijke situaties kan veroorzaken.			
Doorgang						
25.	Route naar de zitplaatsen	De route in deze bus is logisch en vrij van obstakels.	Een goede doorgang kan iedere passagier op de tast, zonder stoten veilig lopen.			
26.	Mensen met visuele beperking	De route in deze bus is vrij van obstakels en scherpe randen	Zorg dat looproutes in bussen vrij van obstakels en scherpe randen zijn, door deze ook geblindeerd te toetsen.			
27.	Lange mensen	Onbekend.	Zorg dat toegangen en doorgangen vrij zijn van obstakels voor lange mensen.			
28.		Stangen/grepen/beugels zijn op logische plaatsen aangebracht.	Op korte afstand van elke zitplaats en elke staplaats is een stang/greep/beugel.			

Direct belang voor reizigers
Indirect (OV-)belang
Vragen

Voor
Qbuzz
Voor
Pro-
vincie

No	Onderwerp	Beschrijving situatie	Opmerking/advies/vraag			
29.	Steunpunten 	Stangen en beugels zijn grijs en nauwelijks contrasterend	De bovenstaande stangen/grepen/beugels zijn opvallend zichtbaar en contrasteren met de omgeving.			
30.	Verhoogde zitplaatsen 	De traptreden naar de zitplaatsen zijn hoog en smal.	Wij adviseren om verhogingen en traptreden zo uit te voeren dat deze aan het Handboek voor Toegankelijkheid en de NEN 1814 voldoen.			
31.	Markering hoogteverschillen	De markering bestaat uit een aluminium hoekprofiel tegen een grijze achtergrond (weinig contrast).	Zorg dat markeringen die passagiers moeten waarschuwen zichtbaar zijn en contrasterend zijn met hun omgeving. Pas een gele of een spierwitte lijn toe.			
32.	Aluminium hoekprofiel traptreden	Onbekend of de randafwerking scherp is.	Zorg dat alle elementen waar passagiers tijdens een val mee in aanraking kunnen komen afgerond zijn.			
	Zitplaatsen					
33.	Zitcomfort 	Voldoet	Zorg voor goed zitcomfort voor iedereen. Ook voor kleine, lange en mensen met obesitas			

Direct belang voor reizigers
Indirect (OV-)belang
Vragen

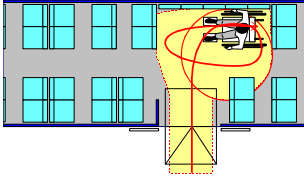
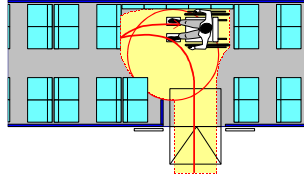
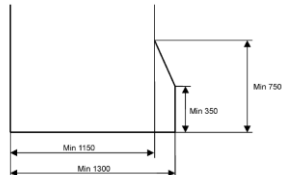
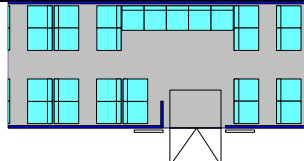
Voor
Qbuzz
Voor
Pro-
vincie

No	Onderwerp	Beschrijving situatie	Opmerking/advies/vraag			
34.	Aantal zitplaatsen		Hoeveel zitplaatsen heeft de beoogde bus? Graag onderscheid tussen vooruit/achteruit/dwars op de rijrichting, op podest/zonder podest, stoel/klapzitting. Hoe zijn die aantallen in de Optare Solo? Wens is dat het aantal geboden zitplaatsen overeenkomt met dat van de huidige Optare Solo.		x	
35.	Gelijkvloerse zitplaatsen	Slechts 4 stoelen zijn gelijkvloers aangebracht. De meeste zitplaatsen zijn op verhoogd op podesten gemonteerd, hangt samen met de relatief grote en zware wielen van de bus (groot verschil met Optare die kleine wielen heeft en bovendien zeer excentrisch geplaatst).	Wens is dat minimaal 50% van de stoelen gelijkvloers is aangebracht.			
36.	Armsteunen	 4 gelijkvloerse zitplaatsen aan het gangpad zijn voorzien van opklapbare armsteunen	Zorg dat alle zitplaatsen tenminste aan één zijde zijn voorzien van een armleuning.			
37.	Achteruit geplaatste zitplaatsen	Een groot aantal zitplaatsen is achteruit geplaatst (groot verschil met Optare),	Wens is dat minimaal 50% van de stoelen vooruit is geplaatst.			
38.		De achteruit rij stoelen ontbreekt een nek steun.	Voorzie alle zitplaatsen achteruit van een neksteun.			
39.	Hulphonden	De ruimte voor hulp hond is bij de achterdeur achteruit rijdend.	Wens is dat onder minimaal 50% van de stoelen ruimte is voor een hulphond.			
40.		Onder deze stoel zit de verwarming voor die zone. Deze blaast zeer krachtig en kan te heet zijn en de hond verwonden.	Wens is dat de verwarming/airco bij deze zitplaatsen veilig is voor een hulphond.			

Direct belang voor reizigers
Indirect (OV-)belang
Vragen

Voor
Qbuzz

Voor
Pro-
vincie

No	Onderwerp	Beschrijving situatie	Opmerking/advies/vraag		
41.	Plaats voor rolstoel	 <p>De manoeuvreerruimte rond de rolstoelplaats is zodanig dat een rolstoel vooruit naar binnen kan rijden en in het voertuig kan draaien.</p>	 <p>Een rolstoelgebruiker moet nog steeds 180 graden draaien. Wij adviseren om de rolstoelplaats meer naar achter de situeren zodat een rolstoel niet meer dan 45 graden hoeft te draaien.</p>		
42.			<p>Zorg dat er voldoende manoeuvreerruimte is. Zorg dat de doorgang nooit smaller is dan 90 cm en zorg dat er bij de rolstoel opstelplaats een vrije draaicirkel is van 150 cm. Meer en extra ruimte zorgt dat passagiers sneller plaats nemen en verkorten het halteren.</p>		
43.		<p>De richtlijn 200185EG is minimaal en geeft rolstoelgebruikers te weinig ruimte om snel in – en uit te stappen (gaat ten koste van de halteringstijd). Voor een combinatie van een rolstoel en een rollator of kinderwagen (komt vaak voor) is te weinig ruimte.</p> <p>Figure 22 Minimale vrije ruimte voor de rolstoelgebruiker in de rolstoelruimte (zie bijlage VII, punt 3.6.1)</p>	<p>Wens is dat de ruimte iets wordt over gedimensioneerd. Een obstakelvrij oppervlak van minimaal 80 x 160 cm is wenselijk. Zo'n ruimte mag volledig worden opgevuld met klapstoelen zodat er minder zitruimte verloren gaat.</p> 		
44.	Plaats voor rollator	De opstelplaats voor de rollator is de zitplaats voor de rollatorgebruiker en in de praktijk ook de ruimte voor kinderwagens.	Wens is dat de ruimte wordt over gedimensioneerd zodat er ruimte is voor de rolstoel, rollator en de kinderwagen.		
45.		Er ontbreekt een vastzetvoorziening voor de rollator. Uit een praktijkproef van het Solgu met Qbuzz dd 10-04-2017 bleek dat rollators niet stabiel staan in een rijdende bus (zie filmfragment).	Voorzie de bus van een vastzetvoorziening dat zo eenvoudig is dat een passagier met een rollator zelf zijn rollator kan vastzetten.		

Direct belang voor reizigers
Indirect (OV-)belang
Vragen

Voor
Qbuzz
Voor
Pro-
vincie

No	Onderwerp	Beschrijving situatie	Opmerking/advies/vraag			
46.	Zitplaats voor de rollatorgebruiker	De 2 gelijkvloerse stoelen naast de rolstoelplaats zijn geschikt als zitplaats voor de rollatorgebruiker. Er ontbreekt een aanwijzing/pictogram.	Geef duidelijk aan waar de rollatorgebruiker dient plaats te nemen en voorzie deze plaatsen van een duidelijk pictogram.			
Bedieningsknoppen						
47.	Bedieningsknop rolstoel buitenzijde van de bus voor hulp.		Aan de buitenzijde van de bus is een bedieningsknop voor een passagier met een rolstoel en rollator om hulp te vragen aan de chauffeur bij instappen.	Zorg dat deze knop bereikbaar is vanuit een rolstoel op het perron.		
48.			De knop is zichtbaar, al laat het contrast (witte achtergrond en lichtblauw rolstoelpictogram) te wensen over. De functie is niet duidelijk.	Zorg dat de zichtbaarheid optimaal is door het contrast te verhogen (donkerblauw in plaats van lichtblauw). Zorg dat de functie van deze knop duidelijk is.		
49.	Bedieningsknop stopsignaal		Bij elke zitplaats is een bedieningsknop voor het stopsignaal.	Voorzie elke zitplaats van een bedieningsknop voor het stopsignaal. Zorg dat de passagier fysiek een knop indrukt (tiptoetsen zijn ongeschikt voor mensen met een visuele beperking).		
50.			Alle zittende en alle staande passagiers moet makkelijk de knop kunnen bereiken.	Zorg dat alle zittende en alle staande passagiers de stopknop kunnen bereiken.		
51.			Vanaf de rolstoelplaats moet een stopknop bereikbaar zijn.	Zorg dat de stopknop vanaf de rolstoelplaats bereikbaar is.		
52.	Bedieningsknop binnen in de bus voor hulp chauffeur.		Vanaf de rolstoelplaats moet een bedieningsknop bereikbaar zijn voor hulp van de chauffeur bij uitstappen.	Zorg dat er bij de rolstoelplaats een bedieningsknop is om hulp te vragen aan de chauffeur bij uitstappen.		
53.			Vanaf de opstelplaats voor de rollator moet een bedieningsknop bereikbaar zijn voor hulp van de chauffeur bij uitstappen.	Zorg dat er bij de opstelplaats voor de rollator een bedieningsknop is om hulp te vragen aan de chauffeur bij uitstappen.		
54.			Er is een grijze bedieningsknop voor het openen deur met een onduidelijk symbool. De knop valt nauwelijks op en de functie is onduidelijk.	Zorg dat de bedieningsknop voor het openen deur opvalt qua kleur en contrast en dat voor passagiers als vanzelf duidelijk is dat dit de knop is voor het openen van de deuren.		

Direct belang voor reizigers
Indirect (OV-)belang
Vragen

No	Onderwerp	Beschrijving situatie	Opmerking/advies/vraag		Voor Qbuzz	Voor Provincie
55.	Bedieningsknop openen deur		De bedieningsknop voor het openen van de deuren bevindt zich op een hoogte die alleen bereikbaar is vanaf staande positie.	Zorg dat de knop of de knoppen bereikbaar zijn voor kleine, en lange mensen en voor rolstoelgebruikers.		
56.				Zorg dat de passagier fysiek een knop indrukt (tiptoetsen zijn ongeschikt voor mensen met een visuele beperking).		
57.	Bedienings- en stopknop uitgang		Bij de uitgangdeur waren twee drukknoppen vlak bij elkaar geplaatst met verschillende functies (deur openen en stopknop).	Pas niet twee knoppen met verschillende functie vlak naast elkaar toe. Combineer zo mogelijk de knoppen.		
OV-Chipapparatuur						
58.	OV-Chipapparatuur	Onbekend	Logische plek bij toegangsdeur			
59.		Onbekend	Bedieningshoogte geschikt voor kleine en lange mensen			
60.		Onbekend	Zichtbaar en herkenbaar			
61.		Onbekend	Afleesscherm niet spiegelen. Extra verlicht voor goede leesbaarheid. Voldoende tijd om informatie te kunnen lezen.			
62.		Onbekend	Logische plek bij uitgang voor lopende passagiers			
63.		Onbekend	Logische plek bij uitgang voor rolstoelgebruiker			
Reizigersinformatie						
64.	Omroepinstallatie	De klimaat regeling gaat automatisch en geeft op de hoogste stand veel geluidsoverlast. Dit is niet aan te passen door de chauffeur. Daardoor moet de omroepinstallatie op de hoogste stand staan.	Zorg dat het geluid van de klimaatbeheersing zacht en minimaal is. De omroepberichten moeten goed verstaanbaar zijn.			

Direct belang voor reizigers
Indirect (OV-)belang
Vragen

				Voor Qbuzz	Voor Provincie
No	Onderwerp	Beschrijving situatie	Opmerking/advies/vraag		
65.	Beeldschermen	Onbekend	Vanaf elke zitplaats is een beeldscherm zichtbaar met reizigersinformatie.		
66.	Bediening reizigersinformatie	We hebben begrepen dat de chauffeur de halte informatie (omroepinstallatie en beeldschermen) niet tegelijk kan uitzetten.	Voor mensen met een visus beperking en mensen met een auditieve beperking is dit een enorme. Immers als het systeem niet hoorbaar is dan zal de informatie ook niet zichtbaar zijn. Wel zo inclusief.		
Klimaatbeheersing					
67.	Klimaatbeheersing	Tijdens de schouw was het in de bus volgens het systeem te warm en stond de airco krachtig te blazen. Het voelde koud en niet comfortabel aan.	Zorg voor een comfortabel klimaat.		
Techniek					
68.	Beproefde techniek	Bij de schouw was een dieselvesie van de bus aanwezig. Dat doet vermoeden dat een elektrische bus van dit merk en type nog niet in gebruik is. Lijn 2 heeft vanaf het begin van de concessie last gehad van de problemen met de ingezette elektrische bussen. We kunnen ons geen nieuwe risico's op lijn 2 veroorloven	Zet op lijn 2 alleen bussen met beproefde techniek in. Is de Heuliez beproefde techniek?	x	
69.	Oplaadregime	De aan te schaffen bussen zullen alleen in de garage opgeladen worden. Vervolgens moeten ze met de lading een hele omloop rijden. Dat geeft risico dat bij bepaalde omstandigheden bussen uitvallen tijdens de dienst. Bovendien is er dan geen vermogen beschikbaar voor de verwarming en koeling.	Kies voor opladen in de garage gecombineerd met tussentijds snel bijladen tijdens de dienst.		
Veiligheid					
70.	Stangen/grepen en beugels contrasteren opvallend met zijn omgeving.	Stangen/grepen en beugels zijn grijs en contrasteren nauwelijks met hun omgeving.	Alle stangen/grepen en beugels die als ondersteuning bij calamiteiten zijn aangebracht contrasteren opvallend met de omgeving. De kleur is bij voorkeur geel.		